

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ
Άριθμ. Πρωτ. 1711

Χαλκίδα 8 Δεκεμβρίου 2020

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 119^Η

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πρός
Τούς Πανοσιολογιωτάτους
καί Αιδεσιμολογιωτάτους Έφημερίους
τῆς Πόλεως Χαλκίδος.

Κοινοποιήσις: Πρός ἅπαντας τούς Κληρικούς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

«Τίς ἐστὶν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον;» (Ψαλμ. 88,49)

Ἀγαπητοὶ Πατέρες,

Ἐνα μεγάλο μυστήριο ἀλλὰ καὶ ἀναπόφευκτο γεγονός τῆς ζωῆς μας εἶναι ὁ θάνατος, ὁ ὁποῖος, πέρα ἀπὸ τὴν μεταφυσικὴ πλευρὰ του, ἔχει καὶ μιὰ ἐγκόσμια ἐπίδραση γιατί ἀφήνει πίσω μνήμη τοῦ θανόντος προσώπου στό κοινωνικὸ περίγυρό του, μέ θετικὲς ἢ ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις στὴν ψυχοσύνθεση τῶν πενθούντων.

Ἄν αὐτοὶ βιώσουν τὸ γεγονός τοῦ θανάτου ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς θρησκείας, ἢ ὁποῖα τὸν ἐμφανίζει ὡς τὴν γέφυρα τὴν μετὰ γουσα πρὸς τὴν αἰώνιο ζωὴ, ἀπὸ τὸ αἰσθητὸ στό ὑπεραισθητὸ, τότε θὰ ἀπομυθοποιήσουν τὴν μηδενιστικὴ του ἰσχύ.

Ἄν ὅμως τὸν θεωρήσουν ὡς ἓνα ἀπλό ἐπεισόδιο τῆς ἀνθρώπινης ὑπόστασης, ξεκομμένο ἀπὸ τὴν πίστη στὸν Ἀναστάντα Χριστὸ καὶ τὴν ἐσχατολογία τῆς Ἐκκλησίας Του, τότε θὰ μείνουν στὴν ματαιότητα τοῦ γεγονότος.

Οί έπιπτώσεις στόν κοινωνικό περίγυρο από τόν θάνατο ενός προσφιλοῦς προσώπου μπορεῖ νά εἶναι ἤπιες ἢ τραγικές. Γενικά πρέπει νά παραδεχθοῦμε ὅτι τό γεγονός προκαλεῖ αἰσθήματα λύπης, ἀδυναμίας, φόβου καί πένθους.

Ὁ πιστός ὅμως ἄνθρωπος, ἄν καί θλίβεται, ἀποδέχεται τό περί θανάτου αποκαλυπτικό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καί βιώνει τήν σκληρή πραγματικότητα τοῦ θανάτου μέ βαθιά ἤρεμο πνεῦμα, στηριζόμενος στό γεγονός τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ καί κατ' ἐπέκταση προσδοκᾷ τήν κοινή Ἀνάσταση κατά τήν Δευτέρα Παρουσία. Ὅπως σοφά λέγει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, αὐτός πού πιστεύει στόν Κύριο δέν θεωρεῖ τό θάνατο ἀνεπανόρθωτη ἀπώλεια, ἀλλά μετάβαση στά καλύτερα, σάν ἐνδημία ψυχῆς στόν Κύριο.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ὅμως υπάρχουν καί μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού εἴτε εἶναι χαλαροί στήν πίστη, εἴτε ἔχουν πλανηθεῖ ἀπό διάφορες αἰρετικές δοξασίες περί μετεμψυχώσεως-μετενσαρκώσεως-μηδενισμοῦ, τά ὅποια ἡ Ἐκκλησία μας καλεῖται νά ἐνισχύσει καί νά συμβουλεύσει, νά παρηγορήσει καί νά κατηχήσει, νά ποιμάνει θεραπεύοντας.

Ἐάν, κατά τόν Ἱερό Χρυσόστομο, *«μιά τις μετά τά ἔργα δέδοται μηχανή καί θεραπείας ὁδός, ἢ διά τοῦ λόγου διδασκαλία»* (Περί ἱερωσύνης, λόγος Δ', Migne 48,665), ὁ λόγος αὐτός καλεῖται νά εἶναι λόγος ποιμαντικός, νά εὐαγγελίζεται ἄγγελμα ζωῆς, ἐνεργοποιώντας τίς δυνάμεις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς διακονία τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ ποιμένες ὀφείλουν νά μεταδίδουν *«πληροφορίαν πίστεως»* (Ἐβρ. 10, 22), ἐνισχύοντας τούς πενθούντας ἀδελφούς στήν προσπάθεια τῆς ἀπό κοινοῦ ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Νά τονίσουν ὅτι τά χρόνια μας μπροστά στήν αἰωνιότητα εἶναι *«ὡς σταγόν ὕδατος ἀπό θαλάσσης καί ψῆφος ἄμμου»* (Σ. Σειράχ 18,10) καί νά χρησιμοποιήσουν τήν εὐκαιρία τοῦ θανάτου γιά νά βοηθήσουν τούς ὑπολοίπους νά ἀναπτύξουν μιᾶ βαθύτερη κατανόηση τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς μέ σκοπό τήν σωτηρία τους. Νά τούς πληροφορήσουν καί νά τούς καθησυχάσουν ὅτι ὁ θάνατος δέν εἶναι τό τέλος, δέν εἶναι ὀλοκληρωτικός ἀφανισμός, ἀλλά κοίμηση πρόσκαιρη, ἢ ὅποια θά ὀδηγήσει στό αἰώνιο ξημέρωμα. Ὁ Ἱερεύς, λοιπόν, καλεῖται νά πείσει τόν σύγχρονο ἄνθρωπο πού πενθεῖ ὅτι τό γεγονός τοῦ θανάτου δέν ἀποτελεῖ τό τέλος τῆς πνευματικῆς σχέσεώς του μέ τόν θανόντα.

Οἱ πενθοῦντες ἀδελφοί μας - οἱ ὅποιοι διακρίνονται στούς ἀπαρηγόρητους, στούς λυπημένους ἀλλά ὑπομένοντες, στούς ἀδιάφορους καί στούς ἐντελῶς

άπιστους - απαιτούν ειδική μεταχείριση και προσέγγιση, κατά περίπτωση. Ὁ Ἱερέυς, ὡς φορέας καί μεταδότης τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ὀφείλει νά προσφέρεται ὀλόψυχα καί χωρίς ἐπιφυλάξεις στόν πενθοῦντα ἀδελφό του, νά τόν ἀναγνωρίζει, νά τόν ἀποδέχεται μέσα στήν εἰδική ψυχολογική κατάσταση στήν ὁποία ἔχει περιέλθει, καί νά τοῦ προσφέρεται μέσα στό πνεῦμα τῆς ἀνθρώπινης κατανόησης καί ἀγάπης.

Ὁ Ἱερέυς ὀφείλει νά γκρεμίσει τό «ψυχρό τεῖχος» πού ὑψώνεται ἀνάμεσα σέ αὐτόν καί τόν πενθοῦντα, τό ὁποῖο καταδικάζει τόν θλιβόμενο σέ μιά ἐσωτερική πνευματική καθυστέρηση, στόν πνευματικό θάνατο μέ ὅλες τίς συνέπειες στήν ψυχοσωματική του ὄντοτητα. Νά ἀνοίξει σπλάγχνα ἀγάπης καί οἰκτιρμῶν μέ σκοπό τήν καθοδήγησή του πρός ὁδούς σωτηρίας, χωρίς ἴχνος ἰδιοτέλειας καί ἀνταπόδοσης τῆς ἀγαπητικῆς αὐτῆς σχέσης. Μέ πλήρη συνείδηση τῆς ποιμαντικῆς του εὐθύνης, ὀφείλει νά ἀξιοποιήσει τό ἱερατικό του χάρισμα ὥστε νά συμπαρασταθεῖ ἀποτελεσματικά στόν πενθοῦντα. Ὁφείλει νά εἶναι *«ἔτοιμος ἀεὶ πρός ἀπολογίαὶν παντί τῷ αἰτοῦντι λόγον περί τῆς ἐν αὐτῷ ἐλπίδος»* (Α΄ Πέτρ. 3,15).

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δέν μπορεῖ νά μείνει ἀδιάφορη ἀπέναντι στόν πενθοῦντα ἀδελφό μας, ἀλλά νά ἐπιδιώκει, μέσα ἀπό τήν κατά Θεόν οἰκοδομή του, τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Πρόκειται γιά ἕνα πολύ σοβαρό πνευματικό ἔργο πού ἀπαιτεῖ μεγάλη προσπάθεια ἀπό τούς ποιμένες της, ἰδιαιτέρως δέ ἀπ' αὐτούς πού διακονοῦν στόν εὐαίσθητο χῶρο τῶν Κοιμητηρίων, ὅπου θά πρέπει νά ἐκτελοῦν τά ποιμαντικά τους καθήκοντα μέ ἔνθεο ζήλο καί ἱεροπρέπεια μέ σκοπό τήν σωτηρία τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ.

Τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας στά Κοιμητήρια εἶναι ἀφενός τελετουργικό καί ἀφετέρου ποιμαντικό, ἀποβλέπει δέ σέ τρεῖς συγκεκριμένους στόχους:

1. Στήν τέλεση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

Τό ἱερό κείμενο καί ἡ ἱερή ὕμνωδία τῆς Νεκρώσιμης ἀκολουθίας παρουσιάζουν ἀφενός τό σύνολο τῆς πίστεως καί τῆς ἐλπίδας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ γιά τή ζωή, τό θάνατο, τήν κοινή Ἀνάσταση καί τήν αἰώνια ζωή τῶν χριστιανῶν καί ἀφετέρου δημιουργοῦν μοναδική ἀτμόσφαιρα ψυχικῆς γαλήνης καί πνευματικῆς ἀνάτασης. Ἀπευθύνεται καί στούς ζῶντες καί ἔχει διδακτικό χαρακτήρα. Οἱ ἱεροί ὕμνογράφοι τῆς ἀκολουθίας ἐξυμνοῦν τήν ἀξία τῶν ἀγαθῶν τῆς αἰώνιας ζωῆς καί καταδεικνύουν τή ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίων.

Γι' αυτό και η προσεκτική και ιεροπρεπής τέλεση της νεκρώσιμης ακολουθίας είναι επιβεβλημένη. Άλλα και οι υπόλοιπες ιερές ακολουθίες πρέπει να τελούνται με την ανάλογη προσοχή, σαν να ήταν ο Ναός ένοριακός, αφού πολλοί αδελφοί μας επιθυμούν να εκκλησιάζονται στον Ναό του Κοιμητηρίου και να επισκέπτονται παράλληλα τους τάφους των νεκρών τους.

2. Στην πνευματική συμπαράσταση και στήριξη των οικείων του θανόντος.

Πρωτίστως, ο Ίερέυς του κοιμητηρίου πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι δεν είναι μόνο τελετουργός, αλλά **ποιμένας**.

Η πνευματική συμπαράσταση και στήριξη των οικείων του θανόντος αρχίζει από την στιγμή που τελειώνει η έξοδος ακολουθία. Ο Ίερέυς οφείλει να προσεγγίσει τους πενθούντες αδελφούς, να τους παρηγορήσει και να γλυκάνει τον πόνο τους, να τους βοηθήσει να ξαναβρουν την πίστη τους και να εκδηλώσουν πλήρη έμπιστοσύνη στην πρόνοια του Θεού.

Πολλές φορές στην επιστροφή από τον ένταφιασμό οι συγγενείς άπευθύνονται στον Ίερέα ζητώντας άπαντήσεις σε θέματα πίστεως, μιὰς και όμολογουμένως υπάρχει πρόβλημα κατήχησης, ή και πρακτικά θέματα, όπως π.χ. για την τέλεση τρισαγίου κατά τις τρεις, έννέα και σαράντα ήμέρες από την κοίμηση του νεκρού. Ο Ίερέυς οφείλει να τους πλησιάζει διακριτικά, δείχνοντας μιὰ στάση κατανόησης, άντιλαμβανόμενος τον ύποκειμενικό κόσμο τους και συναισθανόμενος τον πόνο της στιγμής και να τους έξηγει κάθε άπορία τους, να τους δίνει τό άναστάσιμο μήνυμα, προσαρμόζοντας τον λόγο του ανάλογα με την άντιληπτική δυνατότητα του άκροατή του.

Μετά τον ένταφιασμό ή φροντίδα του Ίερέως του κοιμητηρίου για τους συγγενείς δεν πρέπει να σταματᾶ. Οφείλει να τους υπενθυμίζει ότι ή ταφόπλακα δεν είναι τό τέλος και πρέπει να μήν λησμονούν τον νεκρό τους, αλλά να τον μνημονεύουν και να δίνουν έλεημοσύνες για την άνάπαυση της ψυχής του. Να τους έξηγήσει ότι μετά τον ένταφιασμό του προσφιλοῦς τους προσώπου δεν πρέπει να έπέλθει λήθη και άδιάφορος ή ψυχρή έπάνοδος στην καθημερινότητα.

Μπορεί να τους μεταδώσει τους λόγους του Ίεροῦ Χρυσοστόμου *«ἄς δοῦμε τό μάταιο πού ἔχει μέσα ό τάφος, ἄς δοῦμε πῶς διαλυόμαστε και ἄς διορθώσουμε τους ἑαυτούς μας, ἄς δοῦμε πού καταλήγουμε και ἄς φροντίσουμε για τό τέλος»*.

3. Στην μαρτυρία πίστεως και έλπίδας περί της κοινής Άνάστασης και αιώνιου ζωής.

Ἡ πιό κατάλληλη στιγμή γιά τήν προσέγγιση εἶναι κατά τήν ὥρα τοῦ νεκρωσίμου τρισαγίου. Ὁ Ἱερεὺς πρέπει νά στέκεται στοργικά δίπλα στόν πενθοῦντα καί χωρίς ἴχνος βιασύνης νά ἀφουγκράζεται τόν ψυχικό πόνο του καί νά τόν ἐνισχύει. Εἶναι τουλάχιστον ἄκομψο τό γεγονός τῆς βιαστικῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Ἱερέως μετά τό τρισαγίο, ἀκόμη καί ἄν ὁ συγγενής του ζητᾶ μιᾶ ὀποιαδήποτε πληροφορία. Ὅφειλε νά δείχνει διαρκῶς ἐνδιαφέρον νά μαλακώσει τόν πόνο τοῦ συγγενοῦς, γνωρίζοντας βέβαια ὅτι δέν θά καταφέρει νά ἐξαλείψει τή θύμηση τοῦ νεκροῦ.

Ἡ εἰλικρίνεια τῶν λόγων του, ἡ ἀνυπόκριτη ἀγάπη του, ἡ ἀγαθή προαίρεσή του καί τό καλό του παράδειγμα προσφέρουν τά μέγιστα στόν πενθοῦντα. Ὅμως ἡ πιό σημαντική πράξη ἀπό ὅλες εἶναι ἡ ἱεροπρεπῆς παρουσία του.

Γιά νά ἀποβάλλουν, λοιπόν, οἱ πενθοῦντες τήν λύπη τους, ὁ Ἱερεὺς πρέπει νά τούς διδάξει τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας περί τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καί τῆς Δευτέρας παρουσίας. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ ἐχέγγυο καί τῆς δικῆς μας ἀνάστασης καί ἔχοντας τήν ἐλπίδα αὐτή δέν πρέπει νά λυπόμαστε (Α΄ Θεσ. 4,13).

Εἶναι, δυστυχῶς ὅμως, γεγονός πῶς τό νά ὑπηρετεῖ κάποιος Ἱερεὺς στό κοιμητήριο θεωρεῖται ὑποτιμητικό, ἐν ἀντιθέσει μέ ἄλλα χριστιανικά δόγματα στά ὁποῖα οἱ Ἱερεῖς τῶν Κοιμητηρίων καί τῶν Νοσοκομείων ἀποτελοῦν πρότυπα μορφώσεως καί ἐκπαίδευσης στήν ποιμαντική ψυχολογία καί στήν συμβουλευτική. Ἐξάλλου τό κοιμητήριο εἶναι ἕνας ἱερός χῶρος, στόν ὁποῖο κινοῦνται πολλοί ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας, φύλου καί τάξεως πού ἔχουν τήν ἀνάγκη συμπαράστασης καί παρηγορίας, καί οἱ ὑπηρετοῦντες ἐκεῖ Ἱερεῖς πρέπει νά ἀποτελοῦν τήν «βιτρίνα» τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὕπαρξη μερικῶν χαρισματικῶν Ἱερέων, οἱ ὁποῖοι μποροῦν νά ἀντιμετωπίζουν ἀνάλογες καταστάσεις, δέν ἀποτελεῖ δικαιολογία γιά τήν ἀδιαφορία ἢ τήν μέ προχειρότητα ἐπιτέλεση τῶν ποιμαντικῶν αὐτῶν καθηκόντων.

Καί ἐνῶ οἱ Ἱερεῖς ἐφημέριοι τῶν κοιμητηρίων ὀφείλουν νά προσφέρουν τίς ὑπηρεσίες τους μέ αὐταπάρνηση καί αὐτοθυσία στόν ἱερό χῶρο τοῦ Κοιμητηρίου, ἀφοῦ καλοῦνται νά διακονήσουν ψυχές πονεμένων ἀνθρώπων, πληροφοροῦμαι μετά λύπης μου ὅτι κάποιοι ἐντεταλμένοι Ἱερεῖς μας ἀσκοῦν

πλημμελῶς ἢ καί καθόλου τὰ καθήκοντά τους στο Κοιμητήριο Χαλκίδος. Ἐξ αὐτῆς δέ τῆς ἀμελείας ἢ καί ἀδιαφορίας τους ἄλλοι δέν τελοῦν τή καθιερωμένη Θεία Λειτουργία τοῦ Σαββάτου ἢ τήν τελοῦν ἄνευ Ὁρθρου, ἄλλοι ἐμφανίζονται μόνο ὅταν πρόκειται νά τελέσουν τή Νεκρώσιμη Ἀκολουθία, χωρίς νά παρίστανται στό χῶρο τοῦ Κοιμητηρίου κατά τίς ὥρες λειτουργίας του, ἄλλοι δέν ἀπαντοῦν στίς τηλεφωνικές κλήσεις πενθούντων ἢ καί ὑπαλλήλων τῶν Γραφείων Τελετῶν προκειμένου νά ὀρίσουν τήν ὥρα τελέσεως τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας, ἄλλοι δέν πηγαίνουν ποτέ στήν ἐβδομαδιαία ἐφημερία τους, συμφώνως μέ τό πρόγραμμα πού ἔχει καταρτίσει ἡ Ἱερά μας Μητρόπολη, καί στέλνουν ἀντ' αὐτῶν πάγιους ἀντικαταστάτες τους, κάποιιοι ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα εἶναι Ἐφημέριοι σέ Ἐνορίες ἐκτός τῆς Πόλεως Χαλκίδος!

Ἐπειδή ἐκ τῶν ὡς ἄνω συμπεριφορῶν θλίβομαι βαθύτατα, ἀναλογιζόμενος ὅτι κάποιιοι Ἱερεῖς μας δέν ἔχουν συνειδητοποιήσει τὰ καθήκοντά τους καί τὰ πνευματικά ὄπλα πού διαθέτουν σ' αὐτόν τόν ευαίσθητο χῶρο, ὥστε νά παρηγορήσουν τούς πενθούντες ἀλλά καί κάποιους χλιαρούς ἢ ἀδιάφορους ἐξ' αὐτῶν περί τήν πίστη νά ἐπαναφέρουν στή λογική Ποίμνη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μας, παρακαλῶ καί ἐντέλλομαι τὰ κάτωθι, ὅσον ἀφορᾶ τό **Κοιμητήριο τῆς Χαλκίδος:**

- 1) Ἡ **Θεία Λειτουργία τοῦ Σαββάτου** θά τελεῖται ἀνελλιπῶς καί μέ Ὁρθρο.
- 2) **Ἐφημεριακά καθήκοντα** στό Κοιμητήριο θά ἀναλαμβάνουν **μόνον** ὅσοι Ἱερεῖς προβλέπονται ἀπό τό πρόγραμμα τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως.
- 3) Οἱ **ἐφημερίες** τῶν Ἱερέων στό Κοιμητήριο θά ἐκτελοῦνται **συμφώνως μέ τό πρόγραμμα** πού ἐκδίδει ἡ Ἱερά Μητρόπολη, ἄνευ τροποποιήσεων ἀναμεταξύ τῶν Ἱερέων. Μόνο σέ περίπτωση πού ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη νά ἀπουσιάσει κάποιος ἀπό τήν ἐφημερία του θά μπορεῖ νά κάμει ἀμοιβαία ἀλλαγή ἐφημερίας, ὑπό τήν προϋπόθεση ὅτι προηγουμένως θά ἔχει τήν εὐλογία καί ἄδεια τοῦ Μητροπολίτου καί μόνον.
- 4) Τό **ὠράριο** ἐφημερίας τῶν Ἱερέων στό Κοιμητήριο θά τελεῖται σύμφωνα μέ τό ὠράριο λειτουργίας τοῦ Κοιμητηρίου.
- 5) Ὁφείλουν ὅλοι οἱ Ἱερεῖς πού διακονοῦν στά Κοιμητήρια νά **συνειδητοποιήσουν** τό δύσκολο καί συνάμα **εὐαίσθητο ποιμαντικό τους ἔργο**, ἐπιδεικνύοντας τό ἀκάματο ζήλο τῆς προσφορᾶς, τῆς ἀγάπης καί συμπαραστάσεως πρὸς τούς

πενθοῦντες ἀδελφούς μας, ἀναλαμβάνοντας τίς εὐθύνες τους ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιποίμενος Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀγαπητοί μου Πατέρες,

Κάθε Κληρικός, ὅποιαδήποτε μόρφωση καί ἂν ἔχει καί σέ ὁποιαδήποτε διακονία τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρετεῖ, πόσο μάλλον στά ἱερά Κοιμητήρια, πρέπει πάντοτε νά εἶναι πολύτιμος, ζηλωτής, ἐποικοδομητικός καί ἀκαταπόνητος διάκονος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου πού τοῦ ἔχει ἐμπιστευθεῖ ἡ Ἐκκλησία. Κύρια εὐθύνη του εἶναι νά μήν ὑποτιμᾷ τήν ποιμαντική διακονία του, ἀλλά νά μεριμνᾷ μέ φλογερή πίστη γιά τήν σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου, νά εἶναι «τύπος τῶν πιστῶν» καί «μιμητής» τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Μέ τήν δύναμη τοῦ Θεοῦ καί τή δική του προσπάθεια θά γίνεῖ ἰκανός ἐργάτης στόν ἀμπελῶνα τοῦ Χριστοῦ, ἄξιος νά τύχει τοῦ ἐλέους Του κατά τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

Ἐπί τούτοις διατελῶ,

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί πολλῆς ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ